

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2023. gada 6. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2011/95/ES – Standarti bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanai – 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts – Bēgļa statusa atcelšana – Trešās valsts valstspiederīgais, kas notiesāts ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu – Draudi sabiedrībai – Samērīguma pārbaude

Lietā C-8/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) iesniegusi ar 2021. gada 2. decembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 5. janvārī, tiesvedībā

XXX

pret

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), tiesneši P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [*J. Richard de la Tour*],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 10. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- XXX vārdā – *J. Hardy*, advokāts,
- Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs, C. Pochet, A. Van Baelen* un *M. Van Regemorter*, pārstāves,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *C. S. Schillemans*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Azema* un *L. Grønfeldt*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – franču.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 16. februāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.) 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp trešās valsts valstspiederīgo XXX un *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos, Beļģija; turpmāk tekstā – “ģenerālkomisārs”) par pēdējā minētā pieņemto lēmumu atņemt viņam bēgļa statusu.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Konvencija par bēgļu statusu, kas parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), ir stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Tā tika papildināta un grozīta ar Protokolu par bēgļu statusu, kas 1967. gada 31. janvārī noslēgts Ņujorkā (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”).
- 4 Šīs konvencijas 1. panta F nodaļa ir formulēta šādi:
“Šīs Konvencijas noteikumi neattiecas uz personu, par kuru ir nopietni iemesli uzskatīt, ka tā:
[..]
b) ir izdarījusi nopietnu nepolitisku noziegumu ārpus patvēruma valsts pirms uzņemšanas šajā valstī par bēgli;
[..].”
- 5 Minētās konvencijas 33. panta 2. punktā ir noteikts:
“Iepriekšējā noteikuma priekšrocības tomēr nevar pieprasīt bēglis, kuru ir [nopietns] pamats uzskatīt par bīstamu tās valsts drošībai, kurā viņš atrodas, vai ja viņš [ar galīgu spriedumu] ir atzīts par vainīgu sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, kas apdraud šīs valsts sabiedrību.”

Savienības tiesības

Direktīva 2004/38/EK

- 6 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.), 27. panta 2. punktā ir noteikts:

“Pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst proporcionalitātes principam un pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību. Iepriekšējās kriminālsodāmības pašas par sevi nav pamatojums šādu pasākumu veikšanai.

Attiecīgā indivīda personiskajai darbībai jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm. Nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas profilakses apsvērumiem.”

Direktīva 2011/95

- 7 Direktīvas 2011/95 12. apsvēruma ir formulēts šādi:

“Šīs direktīvas galvenais mērķis ir, no vienas puses, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, lai šīm personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais pabalstu līmenis.”

- 8 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir noteikt standartus, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, lai noteiktu [...] bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un lai noteiktu piešķirtās aizsardzības saturu.”

- 9 Minētās direktīvas 2. panta d) punktā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

- d) “bēglis” ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un kas nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, atrazdamies ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, to pašu iepriekš minēto iemeslu dēļ nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties, un uz kuru neattiecas 12. pants.”

10 Šīs pašas direktīvas 12. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts:

“Trešās valsts valstspiederīgos vai bezvalstniekus izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

[..]

b) viņš, pirms viņš tika uzņemts kā bēglis, ir ārpus patvēruma valsts izdarījis smagu nepolitisku noziegumu; tas nozīmē laiku, kad izdota uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz bēgļa statusa piešķiršanu [..].”

11 Direktīvas 2011/95 13. pantā ir paredzēts:

“Dalībvalstis piešķir bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas tiek kvalificēts kā bēglis saskaņā ar II un III nodaļu.”

12 Šīs direktīvas 14. panta 4. un 6. punktā ir noteikts:

“4. Dalībvalstis var atcelt, izbeigt vai atteikt pagarināt bēgļa statusu, ko piešķirusi valsts, administratīva, tiesu vai tiesām līdzīgu iestāžu struktūra, ja:

a) ir pamats uzskatīt, ka viņš rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņš uzturas;

b) viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai.

[..]

6. Personas, uz kurām attiecas 4. vai 5. punkts, ir tiesīgas saņemt [izmantot] tiesības, kas uzskaitītas Ženēvas konvencijas 3., 4., 16., 22., 31., 32. un 33. pantā, vai līdzīgas tiesības, ciktāl šādas tiesības ir spēkā dalībvalstī.”

13 Minētās direktīvas 17. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā ir paredzēts:

“Trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to persona loka, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

[..]

b) viņš izdarījis smagu noziegumu;

[..]

d) viņš rada draudus tās dalībvalsts sabiedrībai vai drošībai, kurā viņš uzturas.”

14 Šīs pašas direktīvas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir formulēts šādi:

“Ja 1. punktā minētās starptautiskās saistības to neaizliedz, dalībvalstis var izraidīt bēgli neatkarīgi no tā, vai viņa statuss ir oficiāli atzīts vai nav, ja:

[..]

b) viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai.”

15 Direktīvas 2011/95 23. panta 4. punkts ir formulēts šādi:

“Neatkarīgi no 1. un 2. punkta dalībvalstis var atteikt, samazināt vai atsaukt tajos minētos pabalstus valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ.”

16 Šīs direktīvas 24. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis iespējami drīz pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas bēgļa statusa saņēmējiem izsniedz uzturēšanās atļauju, kam jābūt derīgai vismaz trīs gadus un pagarināmai, ja vien nav citādi nepieciešams nepārvaramu valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ, un neskarot 21. panta 3. punktu.

[..]

2. Dalībvalstis iespējami drīz pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem izsniedz pagarināmu uzturēšanās atļauju, kurai jābūt derīgai vismaz vienu gadu un pagarināšanas gadījumā – vismaz divus, ja vien pārliecinošu valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ nav nepieciešams rīkoties citādi.”

17 Minētās direktīvas 25. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis izdod bēgļa statusa saņēmējiem tāda veida ceļošanas dokumentus ceļošanai ārpus to teritorijas, kā norādīts Ženēvas konvencijai pievienotajā sarakstā, ja vien nav citādi nepieciešams pārliecinošu valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ.

2. Alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem, kas nevar saņemt valsts pasi, dalībvalstis izdod dokumentus, kas viņiem ļauj ceļot ārpus to teritorijas, ja vien nav citādi nepieciešams pārliecinošu valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ.”

Direktīva 2013/32/ES

18 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.) 45. panta 1. un 3. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka, ja kompetentā iestāde apsver iespēju atņemt starptautisko aizsardzību trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam [..], attiecīgā persona saņem šādas garantijas:

[..]

b) [...] iespēju sniegt pamatojumu par to, kāpēc viņa starptautisko aizsardzību nevajadzētu atņemt, personiskajā intervijā [...].

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes lēmums atņemt starptautisko aizsardzību tiek sniegts rakstiski. Lēmumā tiek norādīts juridiskais un faktiskais pamatojums, un informāciju, kā apstrīdēt lēmumu, sniedz rakstiski.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 19 Ar ģenerālkomisāra 2007. gada 23. februāra lēmumu XXX tika piešķirts bēgļa statuss.
- 20 Ar 2010. gada 20. decembra spriedumu *Cour d'assises de Bruxelles* (Briseles Zvērināto tiesa, Beļģija) piesprieda XXX brīvības atņemšanas sodu uz 25 gadiem. Saskaņā ar Beļģijas valdības apsvērumos ietvertajām norādēm notiesāšana tostarp attiecās uz vairāku kustamas mantas priekšmetu zādzību, ko izdarījusi personu grupa, pielietojot vardarbību, un tīšu nonāvēšanu, lai atvieglotu zādzības izdarīšanu vai arī lai nodrošinātu nesodāmību par to.
- 21 Ar 2016. gada 4. maija lēmumu ģenerālkomisārs atņēma viņam bēgļa statusu.
- 22 XXX šo lēmumu pārsūdzēja *Conseil du contentieux des étrangers* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome, Beļģija).
- 23 Ar 2019. gada 26. augusta spriedumu šī tiesa šo prasību noraidīja. Tā uzskatīja, ka draudi jeb apdraudējums, ko XXX rada sabiedrībai, izriet no viņa notiesāšanas par sevišķi smagu noziegumu. Šajā kontekstā ģenerālkomisāram neesot bijis pienākuma pierādīt, ka XXX rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu sabiedrībai. Gluži pretēji, pēdējam minētajam esot bijis jāpierāda, ka, neraugoties uz XXX notiesāšanu par sevišķi smagu noziegumu, viņš vairs neapdraud sabiedrību.
- 24 2019. gada 26. septembrī XXX par šo spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija).
- 25 Kasācijas sūdzības pamatošanai viņš būtībā apgalvo, ka ģenerālkomisāram esot jāpierāda, ka pastāv reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns apdraudējums sabiedrībai, un ka būtu jāveic samērīguma pārbaude, lai noteiktu, vai viņa radītais apdraudējums pamato bēgļa statusa atņemšanu.
- 26 Šādos apstākļos *Conseil d'État* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīvas 2011/95] 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts, ka apdraudējumu sabiedrībai pierāda tas vien, ka bēgļa statusa ieguvējs pēdējā instancē ir notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, vai tomēr tas ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts, ka ar notiesāšanu pēdējā instancē par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu nav pietiekami, lai pierādītu apdraudējuma sabiedrībai pastāvēšanu?

- 2) Ja notiesāšana pēdējā instancē par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu vien nav pietiekama, lai pierādītu apdraudējuma sabiedrībai pastāvēšanu, vai Direktīvas [2011/95] 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā dalībvalstij ir prasīts pierādīt, ka pēc notiesāšanas prasītājs turpina radīt apdraudējumu sabiedrībai? Vai dalībvalstij ir jāpierāda, ka šis apdraudējums ir reāls un pastāvošs, vai tomēr ir pietiekami ar to, ka apdraudējums ir iespējams? Vai Direktīvas [2011/95] 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts], skatīts atsevišķi vai kopā ar samērīguma principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to bēgļa statusu ir atļauts atcelt tikai tad, ja šī atcelšana ir samērīga un ja šī statusa ieguvēja radītais apdraudējums ir pietiekami smags, lai pamatotu šo atcelšanu?
- 3) Vai gadījumā, ja dalībvalstij nav jāpierāda, ka pēc notiesāšanas prasītājs joprojām rada apdraudējumu sabiedrībai un ka šis apdraudējums ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns, lai pamatotu bēgļa statusa atcelšanu, Direktīvas [2011/95] 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka apdraudējumu sabiedrībai principā pierāda tas, ka bēgļa statusa ieguvējs ir notiesāts pēdējā instancē par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, bet ka viņš var pierādīt, ka viņš nerada vai vairs nerada šādu apdraudējumu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 27 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apdraudējuma tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā atrodas attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais, esamību var uzskatīt par pierādītu ar to vien, ka viņš ar galīgu spriedumu ir notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu.
- 28 Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis var atcelt bēglim piešķirto statusu, ja viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu apdraud tās dalībvalsts sabiedrību, kurā viņš atrodas.
- 29 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts, kurā tā iekļaujas, un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2022. gada 20. oktobris, *Centre public d'action sociale de Liège* (Atgriešanas lēmuma atsaukšana vai apturēšana), C-825/21, EU:C:2022:810, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Vispirms attiecībā uz Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta formulējumu jānorāda, ka šajā tiesību normā ir minēti divi atsevišķi elementi, kas ir saistīti, pirmkārt, ar notiesāšanu ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu un, otrkārt, ar apdraudējumu tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā atrodas attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais.
- 31 Lai arī precīza saikne starp abiem šiem elementiem nav skaidri izklāstīta, tie, kā ģenerālvokāts apgalvo secinājumā 63. punktā, ir norādīti visās Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta valodu versijās, un, ja Eiropas Savienības likumdevējs būtu vēlējies atļaut, ka ar šādu notiesāšanu vien ir pietiekami, lai pamatotu minētajā tiesību normā paredzētā pasākuma noteikšanu, tas būtu varējis norādīt tikai uz šādas notiesāšanas esamību.

- 32 Turpinājumā attiecībā uz Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta kontekstu, pirmkārt, jāuzsver, ka šī tiesību norma ir atkāpe no šīs direktīvas 13. pantā paredzētā noteikuma, saskaņā ar kuru dalībvalstis piešķir bēgļa statusu ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam, kas atbilst nosacījumiem, lai viņu atzītu par bēgli. Tāpēc šī tiesību norma ir jāinterpretē šauri (pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 13. septembris, *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 52. punkts).
- 33 Otrkārt, nevar neņemt vērā Savienības likumdevēja izvēli Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā drīzāk norādīt gan notiesāšanas krimināllietā, gan draudu sabiedrībai esamību tā vietā, lai norādītu tikai pirmo no šiem nosacījumiem, jo tas šīs direktīvas 12. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir izvēlēties atšķirīgu formulējumu, skaidri paredzot, ka trešās valsts valstspiederīgais ir jāizslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja viņš ārpus patvēruma valsts ir izdarījis smagu nepolitisku noziegumu, pirms tiek uzņemts par bēgli, un tajā nekādā ziņā nav prasīts, lai viņš radītu apdraudējumu tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņš atrodas.
- 34 Šajā ziņā formulējuma atšķirības starp Direktīvas 2011/95 12. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu būtībā atspoguļo pastāvošās atšķirības starp Ženēvas konvencijas 1. panta F nodaļu un šīs konvencijas 33. panta 2. punktu, kas veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana), C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 81. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 35 Turklāt Tiesa jau ir konstatējusi, ka šīs direktīvas 14. panta 4. punktā paredzētie gadījumi, kad dalībvalstis var atcelt vai atteikties piešķirt bēgļa statusu, būtībā atbilst gadījumiem, kad tās var izraidīt bēgli saskaņā ar Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 93. punkts).
- 36 Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punkts, kā secinājumu 73. punktā norādījis ģenerālvokāts, parasti tiek interpretēta tādējādi, ka tajā ir prasīts, lai būtu izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi par notiesāšanu ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma vai sevišķi smaga kriminālpārkāpuma izdarīšanu un par apdraudējumu sabiedrībai valstī, kurā attiecīgā persona atrodas.
- 37 Treškārt, jāuzsver arī, ka attiecībā uz alternatīvās aizsardzības piešķiršanu, kas var sniegt mazāku aizsardzību nekā bēgļa statuss, Direktīvas 2011/95 17. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir atsauce uz smaga nozieguma izdarīšanu un d) apakšpunktā ir atsauce uz apdraudējuma sabiedrībai esamību, un šie elementi ir skaidri norādīti kā alternatīvi nosacījumi, kas katrs atsevišķi nozīmē izslēgšanu no alternatīvās aizsardzības saņemšanas.
- 38 Ceturtkārt, tā kā Savienības likumdevējs ir nolēmis izmantot vienus un tos pašus terminus Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā un 21. panta 2. punkta b) apakšpunktā, abas šīs tiesību normas ir jāinterpretē saskanīgi.
- 39 No Tiesas judikatūras par šīs direktīvas 21. panta 2. punkta b) apakšpunktu izriet, ka šīs tiesību normas piemērošana ir atkarīga no divu atšķirīgu nosacījumu izpildes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, T., C-373/13, EU:C:2015:413, 72. punkts).

- 40 Piektkārt, pretēji tam, ko apgalvo Beļģijas valdība, nevar uzskatīt, ka, interpretējot Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu tādējādi, ka ar to tiek prasīta divu atšķirīgu nosacījumu izpilde, tam tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, pamatojoties uz to, ka šīs direktīvas 14. panta 4. punkta a) apakšpunkts jau ļaujot atņemt bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam, kas rada apdraudējumu, pat ja viņš nav notiesāts ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu.
- 41 Proti, no abu šo tiesību normu salīdzinājuma izriet, ka minētās direktīvas 14. panta 4. punkta a) apakšpunktā ir norāde uz apdraudējumu tās dalībvalsts drošībai, kurā atrodas attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais, savukārt 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā ir runa par apdraudējumu šīs dalībvalsts sabiedrībai. Līdz ar to šīs divas tiesību normas attiecas uz diviem dažādiem apdraudējuma veidiem.
- 42 Visbeidzot jānorāda, ka Direktīvas 2011/95 galvenais mērķis, kāds tas izriet no šīs direktīvas 1. panta un 12. apsvēruma, proti, nodrošināt, ka visas dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, kā arī nodrošināt šīm personām minimālo pabalstu līmeni visās dalībvalstīs, arī atbalsta šauru minētās direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta interpretāciju.
- 43 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka pēdējās minētās tiesību normas piemērošana ir pakārtota divu atšķirīgu nosacījumu izpildei, proti, pirmām kārtām, attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam jābūt notiesātam ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, un, otrām kārtām, ir jābūt pierādītam, ka šis trešās valsts valstspiederīgais rada apdraudējumu tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņš atrodas.
- 44 Tātad, nepārkāpjot Savienības likumdevēja šādi izdarīto izvēli, nevar uzskatīt, ka apstākļi, ka viens no šiem abiem nosacījumiem ir izpildīts, ir pietiekams, lai pierādītu, ka arī otrais nosacījums ir izpildīts.
- 45 Tāpēc uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apdraudējuma tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā atrodas attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais, esamību nevar uzskatīt par pierādītu ar to vien, ka viņš ar galīgu spriedumu ir notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu.

Par otro un trešo jautājumu

- 46 Ar otro un trešo jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas piemērošana ir pakārtota tam, lai kompetentā iestāde būtu pierādījusi, ka attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā radītajam apdraudējumam tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņš atrodas, ir reāls, pastāvošs un nopietns raksturs un ka bēgļa statusa atcelšana ir ar šo apdraudējumu samērīgs pasākums.
- 47 Kā konstatēts šī sprieduma 43. punktā, bēgļa statusu saskaņā ar Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu var atcelt tikai tad, ja ir izpildīti divi nosacījumi, no kuriem otrais saistīts ar to, ka jāpierāda, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais rada apdraudējumu tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņš atrodas.

- 48 Lai noteiktu, pirmkārt, jēdziena “draudi sabiedrībai” tvērumu šīs tiesību normas izpratnē, jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai Savienības pilsoni, kas izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties, un atsevišķus viņa ģimenes locekļus par sabiedriskās kārtības apdraudējumu var uzskatīt vienīgi tad, ja viņu individuālā rīcība rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu attiecīgās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresu apdraudējumu (spriedums, 2019. gada 12. decembris, G.S. un V.G. (Sabiedriskās kārtības apdraudējums), C-381/18 un C-382/18, EU:C:2019:1072, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 49 Tā kā iesniedzējtiesa uzskata, ka jēdzienu “draudi sabiedrībai” Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta izpratnē var definēt, pamatojoties uz šajā judikatūrā noteikto standartu, jāuzsver, ka nebūt nevar vispārīgi uzskatīt, ka jebkāda atsauce uz apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai vai sabiedrībai ir jāsaprot kā tāda, kas norāda vienīgi uz individuālu rīcību, kura rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu attiecīgās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresu apdraudējumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. decembris, G.S. un V.G. (Sabiedriskās kārtības apdraudējums), C-381/18 un C-382/18, EU:C:2019:1072, 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 50 Tādējādi, lai precizētu jēdziena “draudi sabiedrībai” tvērumu Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta izpratnē, šķiet, ir jāņem vērā šo noteikumu formulējums, to konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā tie ietilpst, mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. decembris, G.S. un V.G. (Sabiedriskās kārtības apdraudējums), C-381/18 un C-382/18, EU:C:2019:1072, 55. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 51 Vispirms, runājot par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta formulējumu, jānorāda, ka – it īpaši atšķirībā no Direktīvas 2004/38 27. panta 2. punkta otrās daļas – tajā nav skaidri prasīts, lai attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā rīcība radītu reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu kādai no sabiedrības pamatinteresēm, lai šo trešās valsts valstspiederīgo varētu uzskatīt par apdraudējumu sabiedrībai.
- 52 Tomēr, pirmām kārtām, no paša Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta formulējuma izriet, ka šī tiesību norma ir piemērojama tikai tad, ja attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais “rada” apdraudējumu tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņš atrodas, un tas drīzāk norāda, ka šim apdraudējumam jābūt reālam un pastāvošam.
- 53 Otrām kārtām, kā ģenerālvokāts norādījis secinājumā 86. punktā, skaidrajai prasībai par to, ka šīs trešās valsts valstspiederīgais “rada” šādu apdraudējumu, lielā mērā tiktu atņemta iedarbība, ja potenciāls apdraudējums šīs dalībvalsts sabiedrībai būtu jāuzskata par pietiekamu, lai ļautu piemērot 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu. Proti, notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smagu noziegumu esamība, kas arī ir prasīta 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, parastos apstākļos pati par sevi varēs pierādīt vismaz šāda potenciāla apdraudējuma esamību.
- 54 Turpinājumā, runājot par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta kontekstu, protams, jānorāda, ka šīs direktīvas 23. panta 4. punktā, kā arī 24. un 25. pantā atšķirībā no 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta ir tieša atsauce uz jēdzienu “sabiedriskā kārtība”, uz kuru attiecas šī sprieduma 48. punktā minētā judikatūra.

- 55 Tostarp attiecībā uz šo formulējumu no Tiesas judikatūras izriet, ka minētās direktīvas 24. panta 1. punkts var atļaut atteikt uzturēšanās atļaujas izsniegšanu primāru sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ tikai tad, ja attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu kādai no sabiedrības pamatinteresēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, T., C-373/13, EU:C:2015:413, 77.–79. punkts).
- 56 Tomēr nevar uzskatīt, ka vārdu savienojuma “draudi sabiedrībai”, nevis “sabiedriskajai kārtībai” izmantošana būtu uzskatāma par izvēli noteikt standartu, kas būtiski atšķiras no šī sprieduma 48. punktā minētajā judikatūrā nostiprinātā, jo gan Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punktā, gan 21. panta 2. punktā izmantotais formulējums, kā norādīts šī sprieduma 34. punktā, atspoguļo Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktā izmantoto formulējumu.
- 57 Gluži pretēji, no Tiesas judikatūras izriet, ka šīs direktīvas 21. panta 2. punkta – kurš, kā izriet no šī sprieduma 38. punkta, ir jāinterpretē saskaņoti ar tās 14. panta 4. punktu – piemērošana ir pakārtota stingrākiem nosacījumiem nekā tie, kas ļauj piemērot minētās direktīvas 24. panta 1. punktu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, T., C-373/13, EU:C:2015:413, 72., 74. un 75. punkts).
- 58 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka Direktīvas 2011/95 vispārējā sistēmā smagi noziegumi, kurus trešās valsts valstspiederīgais ir izdarījis pirms uzņemšanas par bēgli, pamato šīs direktīvas 12. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētās izslēgšanas klauzulas piemērošanu, lai gan tās 14. panta 4. punkts un 21. panta 2. punkts ļauj ņemt vērā pastāvošo apdraudējumu, ko rada trešās valsts valstspiederīgais (pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, B un D, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 101. punkts).
- 59 Visbeidzot, kā izriet no šī sprieduma 42. punkta, atbilstoši Direktīvas 2011/95 galvenajam mērķim šīs direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē šauri.
- 60 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu var noteikt tikai tad, ja attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu kādai no tās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresēm, kurā viņš atrodas.
- 61 Otrkārt, attiecībā uz kompetentās iestādes un konkrētā trešās valsts valstspiederīgā attiecīgajām lomām, izvērtējot šāda apdraudējuma esamību, no Tiesas judikatūras izriet, ka kompetentajai iestādei, piemērojot šo tiesību normu, katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē visi attiecīgā gadījuma apstākļi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 13. septembris, *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 48. un 50. punkts, kā arī 2022. gada 22. septembris, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* u.c., C-159/21, EU:C:2022:708, 72. un 92. punkts).
- 62 Šajā kontekstā un it īpaši ņemot vērā, ka Direktīvas 2013/32 45. panta 3. punktā ir paredzēts, ka kompetentās iestādes lēmumā par starptautiskās aizsardzības atņemšanu norāda faktiskos un tiesiskos argumentus, uz kuriem šis lēmums ir balstīts, kompetentajai iestādei ir jābūt visai būtiskajai informācijai un, ņemot vērā šo informāciju, jāveic pašai savs visu attiecīgās lietas apstākļu vērtējums, lai noteiktu sava lēmuma būtību, kā arī to pilnībā pamatotu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. septembris, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* u.c., C-159/21, EU:C:2022:708, 80. punkts).

- 63 Starp apstākļiem, kas ir jāņem vērā, lai novērtētu, vai pastāv apdraudējums sabiedrībai, var tomēr izrādīties – lai gan konstatējums par reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu kādai no sabiedrības pamatinteresēm vispārīgi prasa, ka ir jākonstatē attiecīgajam individam piemītoša tendence nākotnē turpināt rīcību, kas veido šādu apdraudējumu –, ka rīcības pagātnē fakts vien izpilda nosacījumus atzīšanai par šādu apdraudējumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 2. maijs, K. un H. F. (Uzturēšanās tiesības un apgalvojumi par kara noziegumiem), C-331/16 un C-366/16, EU:C:2018:296, 56. punkts). Tam, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais ir notiesāts ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, ir īpaša nozīme, jo Savienības likumdevējs ir konkrēti atsaucies uz šāda notiesājoša sprieduma esamību un tas atkarībā no apstākļiem, kas saistīti ar šī nozieguma izdarīšanu, var palīdzēt pierādīt, ka pastāv reāls un pietiekami nopietns apdraudējums kādai no attiecīgās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresēm.
- 64 Tomēr it īpaši attiecībā uz to, lai šāds apdraudējums būtu pastāvošs, gan no atbildes uz pirmo jautājumu, gan no Tiesas judikatūras izriet, ka no attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā iepriekšējās kriminālsodāmības nevar automātiski secināt, ka uz viņu var attiekties Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā paredzētais pasākums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 13. septembris, CS, C-304/14, EU:C:2016:674, 41. punkts). Līdz ar to, jo lēmums saskaņā ar šo tiesību normu tiek pieņemts attālinātākā laikā no notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, jo kompetentajai iestādei vairāk jāņem vērā izmaiņas, kas notikušas pēc šāda nozieguma izdarīšanas, lai noteiktu, vai dienā, kad tai ir jālemj par iespējamo bēgļa statusa atcelšanu, pastāv reāls un pietiekami nopietns apdraudējums.
- 65 Šādā perspektīvā, ņemot vērā, ka Direktīvas 2013/32 45. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir vienīgi paredzēts, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kuram kompetentā iestāde plāno atņemt starptautisko aizsardzību, ir jābūt “iespējai” norādīt iemeslus, kuru dēļ neesot pamata viņam atņemt šo aizsardzību, nevar uzskatīt, ka tad, ja šis trešās valsts valstspiederīgais nav sniedzis informāciju par iemesliem, kuru dēļ viņš vairs nerada draudus sabiedrībai, kompetentā iestāde var prezumēt, ka no notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smagu noziegumu izriet, ka minētais trešās valsts valstspiederīgais rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu kādai no tās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresēm, kurā viņš atrodas.
- 66 Treškārt, jānorāda, ka situācijā, kad attiecīgā dalībvalsts ir konstatējusi, ka abi Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, šai dalībvalstij ir iespēja noteikt šajā tiesību normā paredzēto pasākumu, bet tai nav pienākuma izmantot šo iespēju (pēc analogijas skat. spriedumus, 2015. gada 24. jūnijs, T., C-373/13, EU:C:2015:413, 72. punkts, kā arī 2022. gada 22. septembris, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* u.c., C-159/21, EU:C:2022:708, 81. punkts).
- 67 Minētā iespēja jāizmanto, ievērojot it īpaši samērīguma principu, un tas nozīmē, ka ir jālīdzsvaro, no vienas puses, apdraudējums, ko attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais rada tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņš atrodas, un, no otras puses, tiesības, kas saskaņā ar šo direktīvu ir jānodrošina personām, kuras atbilst minētās direktīvas 2. panta d) punkta materiāltiesiskajiem nosacījumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 2. maijs, K. un H. F. (Uzturēšanās tiesības un apgalvojumi par kara noziegumiem), C-331/16 un C-366/16, EU:C:2018:296, 62. punkts; 2019. gada 12. decembris, G.S. un V.G. (Sabiedriskās kārtības apdraudējums), C-381/18 un C-382/18, EU:C:2019:1072, 64. punkts, kā arī 2023. gada 9. februāris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* u.c. (Darba ņēmēja, kas ir Turcijas pilsonis, uzturēšanās tiesību atņemšana), C-402/21, EU:C:2023:77, 72. punkts).

- 68 Šajā vērtējumā kompetentajai iestādei ir jāņem vērā arī Savienības tiesībās garantētās pamattiesības un tostarp jāpārbauda iespēja noteikt citus pasākumus, kas mazāk kaitētu bēgļiem garantētajām tiesībām un pamattiesībām, bet kas būtu tikpat efektīvi, lai nodrošinātu tās dalībvalsts sabiedrības aizsardzību, kurā atrodas attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 2. maijs, K. un H. F. (Uzturēšanās tiesības un apgalvojumi par kara noziegumiem), C-331/16 un C-366/16, EU:C:2018:296, 63. un 64. punkts).
- 69 Šajā vērtējumā kompetentajai iestādei būs jāņem vērā, ka bēgļa statusa atcelšanas gadījumā attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem tiek atņemts šis statuss un tātad viņiem vairs nav visu Direktīvā 2011/95 paredzēto tiesību un priekšrocību, bet ka viņiem saskaņā ar šīs direktīvas 14. panta 6. punktu joprojām ir konkrētas Ženēvas konvencijā paredzētās tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana), C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 99. punkts).
- 70 Tādējādi Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punkts saskaņā ar LESD 78. panta 1. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja dalībvalsts izmanto iespējas, kas paredzētas šīs direktīvas 14. panta 4. punktā, tai bēglim, kurš ir kādā no pēdējā minētajā tiesību normā norādītajām situācijām un kurš atrodas šīs dalībvalsts teritorijā, būtu jāpiešķir vismaz tās Ženēvas konvencijā noteiktās tiesības, uz kurām ir tieša atsauce šīs direktīvas 14. panta 6. punktā, kā arī minētajā konvencijā paredzētās tiesības, kuru īstenošanai nav nepieciešama likumīga uzturēšanās, tomēr neskarot iespējamās atrunas, ko šī dalībvalsts var būt formulējusi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana), C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 107. punkts).
- 71 Tāpēc uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas piemērošana ir pakārtota tam, lai kompetentā iestāde būtu pierādījusi, ka attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā radītajam apdraudējumam kādai no tās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresēm, kurā viņš atrodas, ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns raksturs un ka bēgļa statusa atcelšana ir ar šo apdraudējumu samērīgs pasākums.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 72 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

apdraudējuma tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā atrodas attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais, esamību nevar uzskatīt par pierādītu ar to vien, ka viņš ar galīgu spriedumu ir notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu.

2) Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

šīs tiesību normas piemērošana ir pakārtota tam, lai kompetentā iestāde būtu pierādījusi, ka attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā radītajam apdraudējumam kādai no tās dalībvalsts sabiedrības pamatinteresēm, kurā viņš atrodas, ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns raksturs un ka bēgļa statusa atcelšana ir ar šo apdraudējumu samērīgs pasākums.

[Paraksti]